

СЪДЪРЖАНИЕ НА КАЗУСИТЕ:

1. Пресметнете личния разполагаем доход, личните потребителски разходи и спестяванията на Вашето домакинство за последния месец. Съобразно жизнените си планове, разработете таблица и начертайте кривите на потребление и спестяване на домакинството си при три различни варианта на личен разполагаем доход. Пресметнете средните и пределните склонности към потребление и спестяване в някой от трите случая. Как ще се променят функциите Ви на потребление и спестяване в избрания случай при: а) поява на очаквания за бъдещо сериозно увеличение на доходите на член от Вашето домакинството; б) увеличаване на лихвения процент. Изобразете промените графично.

Личния разполагаем доход се формира, когато личният доход се намали с размера на преките лични данъци. Той се използва в две направления: За текущо потребление и за текущо спестяване.

Разходите за потребление са разходи, които домакинствата правят за покупка на материални блага и услуги. Разходите на домакинствата зависят от обема на разполагаемия доход.

Разполагаемия доход се използва от домакинствата за потребление (C) и за спестявания (S).

Зависимостта между потребителските разходи и разполагаемия доход е функцията на потреблението. Кривата, описваща функцията на потреблението има положителен наклон, с увеличаването на дохода растат разходите за потребление и обратно. Наклона на кривата е равен на пределната склонност към потребление. Домакинствата ще правят разходи за потребление дори и ако дохода е „нула”. Разходите за потребление, които не зависят от дохода, се наричат автономни потребителски разходи или автономно потребление.

Освен дохода върху разходите за потребление оказват влияние и други фактори. Такива фактори, които влияят върху решенията на домакинствата да купуват стоки и услуги, са: равнището на цените, лихвеният процент, промените в: богатството на домакинствата, очакванията на потребителите за бъдещите доходи, задлъжнялостта на

домакинствата и данъците. Тези фактори изместват функцията на потреблението надолу или нагоре.

Означения на основните понятия, които са използвани в казуса:

PDI – лични разполагаеми доходи;

C – лични потребителски разходи (потребление);

S – спестявания;

APC – средни склонности към потребление;

APS – средни склонности към спестявания ;

MPC – пределна склонност към потребление;

MPS – пределна склонност към потребление;

Пределната склонност към потребление (MPC-Marginal Propensity to Consume) е съотношението между промяната в потреблението и предизвикателата го промяна в дохода или MPC е делът на разходите за потребление във всеки допълнителен доход. Той се изчислява по формулата:

$MPC = \Delta C / \Delta Y$, където :

ΔC - промените в разходите за потребление;

ΔY -промените в разполагаемия доход.

Измерването на зависимостта на потреблението, респективно на спестяването от равнището на дохода става чрез коефициентите на т. нар. средна и пределна склонност към потребление и спестяване. Взаимодействието между двата типа склонност към потребление и спестяване формира същността на механизма на функциониране на кейнсианския модел $Y = C + S$

Средната склонност към потребление (APC) е делът на всеки общ доход, който отива за потребление, изразен в проценти.

$$APC = \frac{C}{Y}$$

Средната склонност към спестяване (APS) е изразената в проценти част от общия доход, която индивидите спестяват:

$$APS = \frac{S}{Y}$$

Величината на дохода не е постоянна величина, тя ту намалява, ту се увеличава. Реакцията на потребителя спрямо промените в дохода намират отражение в пределната склонност към потребление и в пределната склонност към спестяване.

Познатият термин от микроикономиката “пределен” се използва, за да се покажат допълнителните, добавъчни величини.

Пределната склонност към потребление (C_y) е делът на прираста на разходите за потребление при всяко изменение на разполагаемия доход:

$$C_y = \frac{\Delta C}{\Delta Y}, \text{ където:}$$

ΔC е прирастът на разходите за потребление;

ΔY – прирастът на разполагаемия доход.

Пределната склонност към спестяване (S_y) е делът на прираста на спестяванията при всяко изменение на разполагаемия доход:

$$S_y = \frac{\Delta S}{\Delta Y}, \text{ където:}$$

ΔS е прираста на спестяванията,

ΔY – прираст на разполагаемия доход.

Сумата на пределната склонност към потребление и пределната склонност към спестяване за всяко изменение на дохода след плащане на данъците винаги е равна на единица:

$$C_y + S_y = 1$$

Изследването на домакинския бюджет има за цел да се получат достоверни и научнообосновани данни за доходите, разходите, потреблението и други елементи на жизненото равнище на населението, както и за измененията в тях, които настъпват по години.

Както знаем вече, разполагаемият доход на домакинствата се разпределя за потребителски разход и спестявания. Източниците на доходи в българското семейство са: работна заплата, извън работна заплата, от предприемачество, от собственост, обезщетения за безработни, пенсии, семейни добавки за деца, други социални помощи, от домашно стопанство, от продажба на имущество, други приходи.

Паричните разходи, за които домакинствата отделят средства и са включени в графата парични потребителски разходи са: храна и безалкохолни напитки, алкохолни напитки и тютюневи изделия, облекло и обувки, жилища, вода, електроенергия и горива за битови нужди, жилищно обзавеждане и поддръжка на дома, здравеопазване, транспорт, съобщения, свободно време, културен отдых и образование, разнообразни стоки и услуги, данъци, домашно стопанство, други разходи.

Съществуват и следните зависимости между потреблението и спестяването, а именно:

$$C + S = PDI$$

$$APC + APS = 1$$

$$MPC + MPS = 1$$

Таблица 1.1

	A	B	C	D	E	F	Средно
PDI	100	200	300	400	500	600	350
C	130	220	270	350	400	450	303,33
S(D)	-30	-20	30	50	100	150	46,67

На фиг.1.1 са показани кривите на потребление и спестяване.

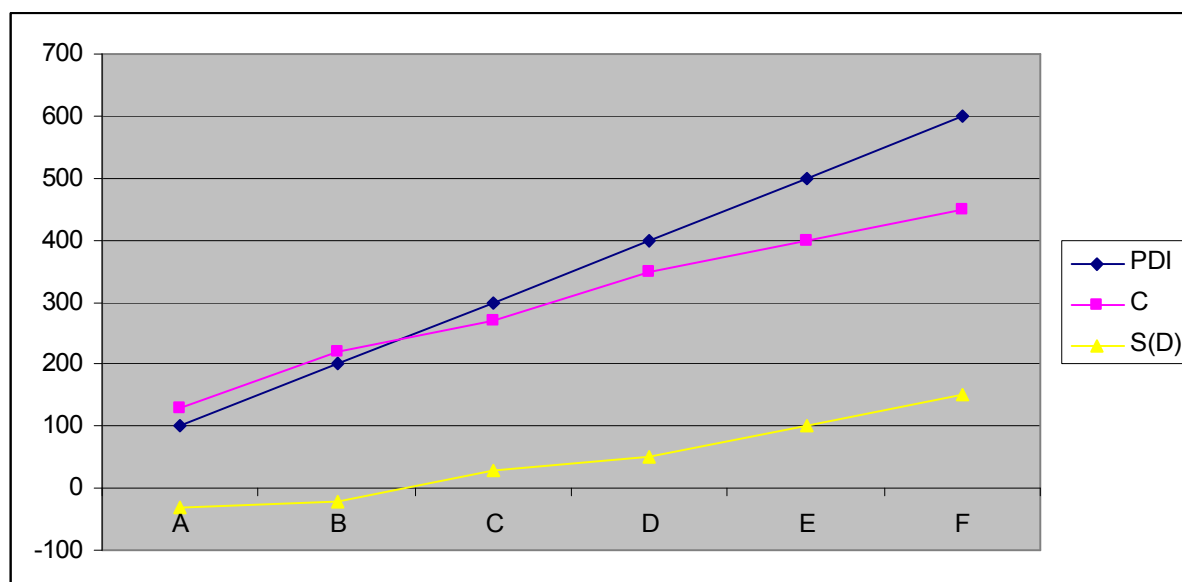

Таблица 1.2

	A	B	C	D	E	F	Средно
PDI	3000	2500	2000	1500	1000	500	1750
C	3300	1300	1000	700	600	50	1158,33
S(D)	-300	1200	1000	800	400	450	591,67

На фиг.1.2 са показани кривите на потребление и спестяване.

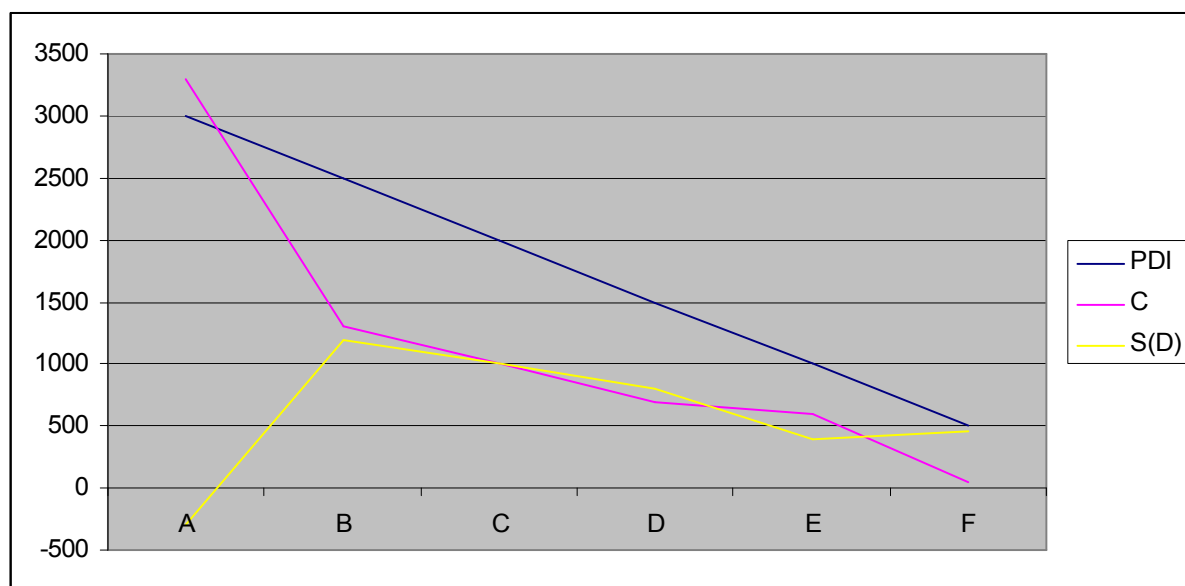
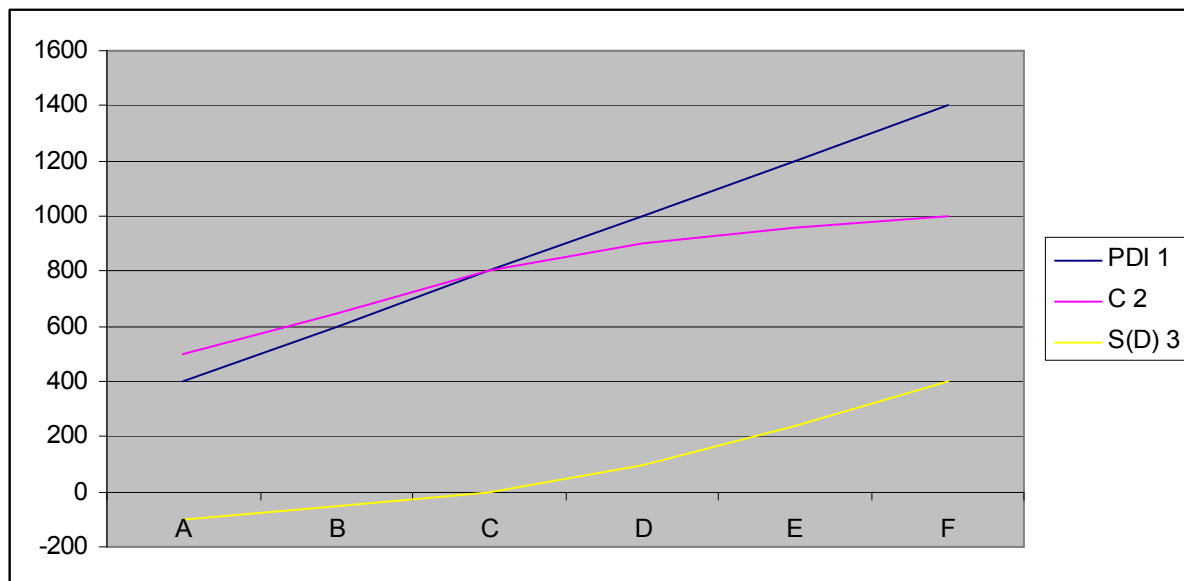

Таблица 1.3

	PDI	C	S(D)	APC= C/PDI	APS= S/PDI	Δ PDI	Δ C	Δ S	MPC= $\Delta C / \Delta PDI$	MPS= $\Delta S / \Delta PDI$
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A	400	500	-100	1,25	-0,25	400	500	-100	-	-
B	600	650	-50	1,08	-0,08	200	150	50	0,75	0,25
C	800	800	0	1	0	200	150	50	0,75	0,25
D	1000	900	100	0,9	0,1	200	100	100	0,5	0,5
E	1200	960	240	0,8	0,2	200	60	140	0,3	0,7
F	1400	1000	400	0,71	0,29	200	40	160	0,2	0,8
средно	900	801,67	98,33	0,96	0,04					

На фиг.1.3 са показани кривите на потребление и спестяване.

Повратна точка е точката, в която кривата на потребление пресича 45-градусовата линия.

APC показва каква част от личния располагаем доход домакинството е склонно да потреби. Функцията на потребление е растяща, като средната склонност към потребление намалява от 1,25 до 0,71. Преди повратната точка тя е по-голяма от единица (случаи A и B), в повратната точка C тя е равна на единица, а след нея е по-малка от единица (случаи D, E и F).

APS показва каква част от личния располагаем доход домакинството е склонно да спести. Средната склонност към спестяване нараства съответно от -0,25 до 0,29.

Следователно с нарастване на личния располагаем доход средната склонност към потребление намалява, а средната склонност към спестяване нараства.

MPC показва частта от всеки допълнителен лев от личния располагаем доход, която домакинството е склонно да потреби. Пределната склонност към потребление намалява от 0,75 до 0,2.

MPS показва нарастването на спестяванията, предизвикани от всеки допълнителен лев личен располагаем доход на домакинството. Пределната склонност към спестяване нараства от 0,25 до 0,8.

2. Периодите съответно преди и след началото на последната световна икономическа криза се характеризират с твърде своеобразна динамика на преките чуждестранни инвестиции в България. Въз основа на годишни данни за потока от преки чуждестранни инвестиции, анализирайте тяхната динамика за периода 1998 – 2012 г. Направете структурна характеристика на преките чуждестранни инвестиции по критериите вид на инвестицията, географски райони и икономически отрасли. Коментирайте наблюдаваните промени в тези структурни характеристики във времето.

Една икономика на дадена страна не може да функционира нормално без чуждестранни инвестиции, които да спомогнат за влизане на капитали, ресурси, производствени мощности и ноу-хау в страната, където се инвестира. Основните форми и методи за осъществяване на преки задгранични инвестиции са: приватизация; смесено дружество; консорциум; капиталов пазар; инвестиция на зелено; допълнителна инвестиция отвън в съществуващо предприятие в чуждестранно участие и др. Всеки метод има своите предимства и недостатъци.

Чуждестранните инвестиции доказват своя потенциал и ползите от тях в много и различни области, включително за разкриването на повече и по-добри работни места, както и за трансфер на технологии и знания. В много страни от Централна и Източна Европа вътрешните спестявания са оскъдни и недостатъчни да поддържат нивото на инвестиции, необходимо за постигане на бърз икономически растеж. Преките чуждестранни инвестиции могат да достигнат значителен дял във формирания до брутен основен капитал в страната, както повишават общия обем на инвестициите, икономическия растеж и стандарта на живот. Икономическото развитие на България през последните години е подчертано успешно. Ръстът на БВП е висок, макроикономическата стабилност е възстановена. В резултат на това притокът на преки чуждестранни инвестиции, измерен на глава от населението, е сред най-високите в региона.

Съществуват редица конкурентни предимства на България, с които тя превлича чуждестранни инвестиции: сред тях са благоприятната макроикономическа среда членство в ЕС работната сила и др. Също така има и фактори, които ако се променят, няма да създават печки или да смущават инвеститорите, сред тях са- ефективна и справедлива съдебна система, освобождаване от корупцията, прозрачност и др.

Преките чуждестранни инвестиции могат да достигнат значителен дял във формирания до брутен основен капитал в страната, както повишават общия обем на инвестициите, икономическия растеж и стандарта на живот. Икономическото развитие на България през последните осем години е подчертано успешно. Ръстът на БВП е висок, макроикономическата стабилност е възстановена. В резултат на това притокът на преки чуждестранни инвестиции, измерен на глава от населението, е сред най-високите в региона.

Динамика на преките чуждестранни инвестиции в България в периода от 1998г. до 2012 г. – по вид, по географски регион, и икономически отрасли

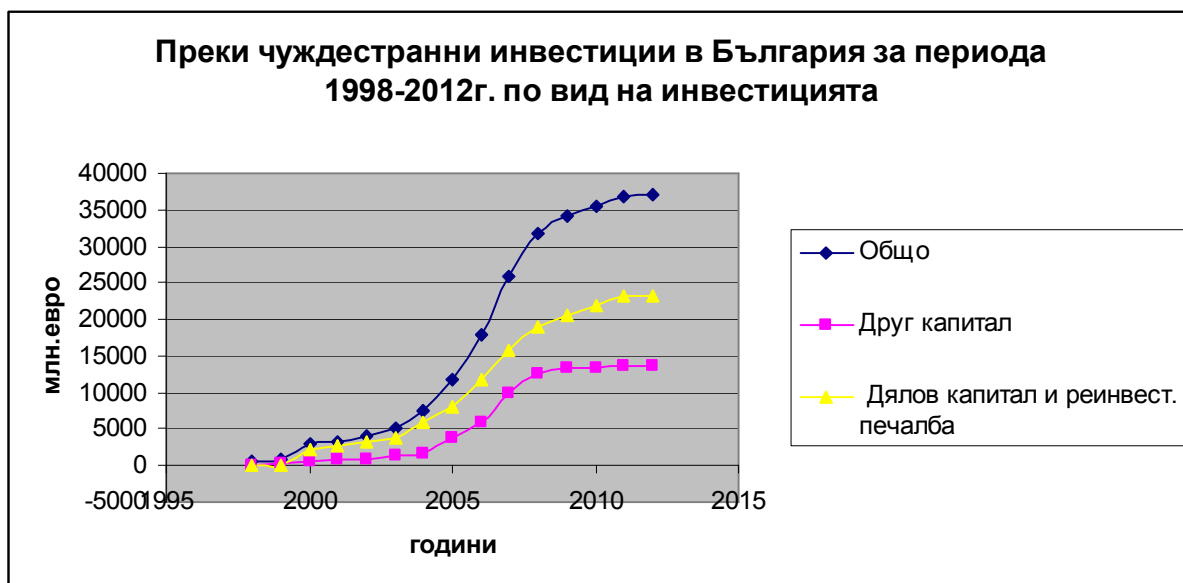
1. Преки чуждестранни инвестиции, по вид на инвестицията

За последните петнадесет години от 1998 г. до 2012 г. страната е привлякла над 25 000,00 млн. евро чужди инвестиции. Подробна аналитична и графична извадка за посочения период са предоставени в Таблица 1 и на Графика 1.

Друг капитал е промяната в нетните задължения между дружествата с чуждестранно участие и преките чуждестранни инвеститори по финансови, облигационни и търговски кредити). Дяловият капитал включва – преведени/изтеглени парични и апортни вноски на нерезиденти в/от капитала и резервите на български дружества, както и постъпления/плащания от/по сделки с недвижими имоти в страната. В дялов капитал са включени и постъпленията от продажбата на недвижими имоти на чуждестранни лица.

Таблица 2.1: Приток на преки чуждестранни инвестиции, по вид на инвестицията (млн. евро)

Година	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Общо	605,1	866,0	2905,6	3342,1	3926,6	5044,6	7420,7	11756,5	17830,4	25769,7	31658,2	34170,0	35347,3	36777,7	36978,7
Друг капитал	-19,8	372,8	626,0	729,1	797,7	1277,2	1602,7	3837,0	5940,3	10018,7	12674,6	13496,3	13425,6	13580,7	13671,2
Дялов капитал и реинвест. печалба	55,6	-34,7	2279,6	2612,9	3128,9	3767,4	5818,0	7919,5	11890,1	15751,0	18983,6	20673,7	21921,6	23197,0	23307,5

Графика 2.1: Привлечени чуждестранни инвестиции в България за периода 1998-2012г. по вид на инвестицията

2. Преки чуждестранни инвестиции в България, по географски регион

Таблица 2.2: Приток на преки чуждестранни инвестиции в България, по географски регион (млн. евро)

Страна	1998 г.	1999 г.	2000 г.	2001 г.	2002 г.	2003 г.	2004 г.	2005 г.	2006 г.
Общо	605,1	866,0	2905,6	3342,1	3926,6	5044,6	7420,7	11756,5	17830,4
Австралия		-0,005	0,021	-0,247	0,014	0,740	0,430	0,260	1,055
Австрия	41,503	78,699	78,176	104,624	166,356	210,935	691,140	992,277	461,548
Азербайджан		-0,001		-0,007	0,031				0,049
Албания		0,010		0,010	0,010		0,028	7,086	-1,047
Алжир		-0,001		0,010			-0,052	-0,019	0,092
Ангила									0,094
Ангола							0,031		
Андора							0,031	0,090	7,402
Аржентина		-0,020		0,098			-0,092	0,132	0,227
Армения		0,917	0,041	0,173	0,082	0,031	-0,040	0,644	0,056
Афганистан		0,044	0,015	0,009	0,059	0,033	0,011	-0,002	0,035
Бангладеш		0,045		-0,022	0,004		0,002	3,523	0,025
Барбадос								-0,001	
Бахамски острови	11,249	26,339	40,491	-48,873	0,460	3,484	0,152	0,278	0,126
Бахрейн			8,175	-8,138				0,003	0,010
Беларус	0,013	-0,007		-0,012	1,039	0,012	-0,054	-0,030	0,099
Белгия и Люксембург	24,476	0,338	113,538	67,861	0,172	27,789	142,427	48,418	131,324
Белиз		0,901		-0,065	0,154		-0,262	15,647	1,826
Бенин							0,123	-0,108	

Бермудски острови		1,293		-0,169	-0,114	-1,023	3,086	-0,238	0,337
Босна и Херцеговина		0,029		0,010	0,047	-0,376	0,266	0,074	-0,002
Бразилия						0,906	0,070	-0,105	0,163
Британски Вирджински о-ви	0,001	0,953	13,866	19,020	-9,616	30,118	26,504	91,152	70,124
Бруней									0,084
Великобритания	33,395	29,688	-4,831	23,529	0,716	86,487	51,262	330,023	735,892
Венецуела		-0,002		-0,008			-0,578	0,002	
Виетнам		0,097	0,008	0,076	0,065	0,056	0,249	0,293	
Вирджински о-ви на САЩ		-0,011	26,614	-0,212		0,245	0,163	0,676	0,184
Габон									0,061
Гамбия						2,343			
Гватемала								0,015	
Германия	23,559	43,290	42,334	75,316	90,830	96,108	253,005	69,176	138,564
Гибралтар	0,002	-0,004	-0,026	1,542	-2,034	0,930	2,843	6,196	3,958
Грузия		-0,102	0,010	0,000	0,007	0,820	-0,653	0,015	1,700
Гуам			0,003	0,168	2,446	0,155	0,060	0,519	
Гърция	22,686	2,300	105,817	262,307	240,118	198,921	179,596	286,089	283,063
Дания	1,645	-1,144	2,269	-0,599	4,203	43,446	13,356	19,237	74,782
Доминика								0,028	0,187
Доминиканска Република				0,110			-0,106		0,020
Египет		0,017		0,001	0,053		0,006	-0,004	0,167
Екваториална Гвинея									0,003
Естония		-0,022				0,017	1,080	10,878	16,156
Етиопия				0,001		0,003		0,000	
Заир				-0,011					
Зимбабве								0,042	
Израел	0,147	15,156	9,106	0,089	3,325	4,788	12,750	9,625	40,544
Индия		-0,045		0,021	-0,018	0,072	0,594	-0,446	0,318
Индонезия						0,381	-0,058	-0,228	0,082
Ирак		0,081	0,009	-0,274	0,043	0,013	0,015	0,011	0,046
Иран		0,060		0,029	0,162	0,240	0,394	0,015	0,073
Ирландия	7,778	16,620	3,567	-6,349	-1,808	2,637	19,746	85,801	253,098
Исландия					0,004	0,016	4,810	4,642	25,893
Испания	47,082	3,844	1,103	5,684	0,077	3,968	8,159	43,220	178,788
Италия	2,337	7,151	379,540	163,939	25,066	87,807	71,215	108,381	63,357
Йемен		0,002		0,026	0,022				
Йордания		0,007		0,021	0,020	0,061	1,554	5,326	2,107
Казахстан		0,022		0,037	0,001	0,024	-0,273	0,124	0,657
Кайманови острови			7,783	10,256	0,318	10,268	-1,692	3,142	52,956
Камбоджа		0,002		0,001					
Канада	0,040	-0,042	0,236	0,025	-0,025	8,153	26,745	8,498	1,398
Катар									0,024
Кения								0,013	0,037
Кипър	150,707	172,130	81,723	19,818	-8,354	104,915	90,065	6,143	105,335
Киргизстан				-0,003		0,010		0,103	0,611
Кирибати				0,003					
Китай	0,006	0,046	0,008	-0,319	0,172	0,395	5,690	0,587	0,311
КНДР	0,003			0,000					0,075
Колумбия									0,023
Конго		0,095		-0,001		0,002		-0,001	
Коста Рика					0,846	0,105			
Куба									0,200
Кувейт		-0,006		-0,001		0,002	1,500	-9,622	0,080
Латвия		-0,002	0,004	0,365	1,363	1,594	0,692	7,161	28,670
Лесото									0,071

Либерия		-0,073	0,080	0,136	-0,017	0,456	0,668	0,317	0,040
Либия	0,857	-0,020	0,135	-0,007	0,043	0,153	0,055	-0,017	-0,059
Ливан	0,024	2,533	0,329	-1,194	9,995	4,250	-0,749	9,292	2,200
Литва		0,002		0,136	0,003	0,594	13,550	3,049	13,484
Лихтенщайн	2,713	5,398	4,293	7,646	6,829	11,343	14,585	3,393	2,139
Мадагаскар				0,029					
Македония	0,004	0,005	0,162	0,248	0,338	0,211	-0,252	-3,261	0,733
Малайзия									0,025
Мали									
Малта	9,944	-1,277	0,957	2,986	1,107	7,393	3,074	4,462	6,708
Мароко		-0,124		0,007	2,988	0,686	0,013	-0,178	
Маршалски острови								13,830	
Мексико							-0,312	-0,162	0,356
Мозамбик								0,090	
Молдова		-0,058	0,006	0,372	0,518	0,109	0,216	-0,305	-0,037
Монако		0,002		0,001		1,076	0,748	-0,037	1,067
Монголия				0,008				-0,040	
Нигер									0,264
Нигерия		0,000		-0,002	0,022			0,287	-0,147
Холандия	54,468	110,099	-11,160	90,305	36,548	216,640	324,614	158,701	678,082
Нидерландски Антили		0,045		7,263				0,764	0,104
Никарагуа								-0,003	
Ниуе							0,320	-0,003	-0,293
Нова Зеландия		-0,087		0,002		0,006	0,098	0,215	0,543
Нова Каледония								1,498	1,100
Норвегия	0,251	-1,826	-0,214	0,128	0,224	0,549	1,009	2,707	19,414
ОАЕ			0,276	0,159	0,713	-0,210	-0,002	0,520	2,642
Оман									0,003
Остров Гърнзи				0,181		-0,067	0,029	-0,060	6,895
Остров Джърси								1,355	9,308
Остров Мавриций					0,002				0,033
Остров Ман		2,084	1,454	0,807	135,989	-0,161	-34,627	9,964	22,718
Острови Кук		-0,001							
Острови Търкс и Кайкос		-0,017		-0,017	0,003			0,007	0,976
Пакистан		0,004		0,002				-0,037	
Панама	0,169	0,048	0,142	0,948	6,090	3,191	6,074	10,213	19,391
Перу									
Полша	-0,096	-0,059	0,008	0,300	0,843	-3,085	0,519	9,918	1,096
Португалия	0,001	-0,012	0,908	0,053	0,115	-0,151	2,744	1,810	1,532
Реюнион									-0,062
Румъния		-0,075	0,007	-0,061	0,858	-0,098	23,121	19,935	16,379
Русия	17,824	103,256	25,039	-4,944	5,178	27,558	-15,949	86,170	79,466
Салвадор									0,047
Сан Марино							0,371	-0,108	
Саудитска Арабия		0,001		-0,001	0,307		0,075	1,194	2,128
САЩ	55,707	58,411	61,836	49,901	60,016	112,789	107,702	53,509	115,992
Сейнт Винсент и Гренадин		0,001		0,000			2,034	7,969	9,298
Сейнт Китс и Невис					0,335		-0,002	0,049	
Сейшелски острови				0,004	0,028	0,231	1,245	1,457	1,638
Сингапур	-0,507	-0,075	-0,004	-0,313		0,247	0,071	0,227	1,480
Сирия	0,016	-0,027	0,001	-0,100	0,486	3,312	0,990	-1,111	0,135
Словакия	1,960	0,058	1,747	0,415	-0,051	-2,861	-0,860	2,640	0,630
Словения	0,007	-0,008	0,231	-0,043	0,021	31,734	-2,874	5,556	5,690
Сомалия				0,000					
Судан		0,003		0,000					

Суринам									0,088
Сърбия и Черна гора	0,005	-0,005	0,009	0,020	0,671	0,267	-0,110	2,492	-2,335
Тайван								0,055	0,051
Тайланд				0,018	0,007		0,041	-0,014	-0,018
Танзания							0,001		0,048
Токелау									0,020
Тринидад и Тобаго									0,044
Тувалу		0,001							
Тунис		0,004		0,028			-0,024	-0,009	0,036
Туркменистан		-0,001		0,007	0,257				
Турция	25,298	13,566	26,243	-10,821	16,360	-4,588	50,573	37,113	45,240
Уганда									0,015
Узбекистан		-0,035		0,034		0,002	-0,001	-0,057	0,023
Украйна		-0,349	0,071	0,072	-0,088	-0,258	1,735	-1,791	3,154
Унгария	0,742	7,880	2,317	1,109	10,164	324,798	48,948	69,205	244,343
Уругвай								0,026	0,037
Филипини		0,001	0,015	-0,021	0,002		0,000		
Финландия	0,044	-0,030	0,001	-0,090	0,606	0,645	0,438	0,548	1,098
Франция	20,569	82,124	41,715	16,536	8,852	20,547	51,061	27,352	66,065
Хонг Конг		-0,050		0,047	0,047		0,317	0,259	2,085
Хондурас									0,013
Хърватия	0,001	-0,083		0,036	0,108	0,202	1,336	1,033	0,291
Чехия	1,318	-0,007	0,725	2,893	68,910	-6,122	279,523	118,294	208,854
Чили					0,000			0,226	
Швейцария	42,544	9,545	27,208	36,962	39,251	134,151	116,488	249,067	26,327
Швеция	0,013	0,440	2,539	6,331	30,653	6,117	15,155	12,039	16,927
Шри Ланка		0,001		-0,001					0,016
ЮАР	0,035	-0,587	0,036	0,024	-0,195	-0,278	-0,297	-0,065	0,514
Южна Корея	1,296	3,995	3,948	-10,229	0,421	-0,109	5,974	2,430	0,400
Ямайка						0,056	0,057	0,072	0,030
Япония	3,282	1,889	1,767	3,468	14,342	0,602	3,956	20,930	43,917
Некласифицирани		70,757	0,870	11,773	3,765	30,989	106,461	3,551	-0,074

Страна	2007г.	2008г.	2009г.	2010г.	2011г.	2012г.
Общо	25769,7	31658,2	34170,0	35347,3	36777,7	36978,7
Австралия	21,055	45,705	59,789	67,873	68,867	86,985
Австрия	721,431	798,505	875,579	952,654	965,464	977,636
Азербайджан	0,007	0,031	0,049	0,058	0,059	0,045
Албания	2,066	2,293	2,520	2,747	2,756	2,865
Алжир	-0,052	0,092	0,022	0,010	0,019	0,023
Ангила		0,094				
Ангола	0,031		0,043		0,010	2,085
Андора	0,031	7,402	0,039			0,013
Аржентина	-0,092	0,227	-0,032	0,098		0,291
Армения	-0,040	0,056	-0,020	0,173		0,085
Афганистан	0,011	0,035	0,019	0,009	0,098	
Бангладеш	0,002	0,025	0,012	-0,022	0,173	
Барбадос					0,009	
Бахамски острови	0,152	0,126	0,157	-48,873	-0,022	
Бахрейн		0,010		-8,138		
Беларус	-0,054	0,099	0,044	-0,012	-48,873	
Белгия и Люксембург	142,427	131,324	162,477	167,861	178,138	170,234
Белиз	-0,262	1,826	1,262	1,065	-0,012	

Бенин	0,123		0,123		67,861	
Бермудски острови	3,086	0,337	2,016	-0,169	-0,065	
Босна и Херцеговина	0,266	-0,002	0,196	0,010		
Бразилия	0,070	0,163	0,090		-0,169	
Британски Вирджински о-ви	26,504	70,124	29,574	19,020	0,010	
Бруней		0,084				
Великобритания	51,262	735,892	56,283	93,529	119,020	120,34
Венецуела	-0,578		-0,348	-0,008		
Виетнам	0,249		0,339	0,076	0,529	0,678
Вирджински о-ви на САЩ	0,163	0,184	0,193	-0,212	-0,008	
Габон		0,061			0,076	
Гамбия					-0,212	
Гватемала						
Германия	253,005	238,564	253,095	275,316	288,45	289,45
Гибралтар	2,843	3,958	2,563	1,542		
Грузия	-0,653	1,700	-0,123	0,000	75,316	
Гуам	0,060		0,080	0,168	1,542	45,240
Гърция	179,596	283,063	198,696	262,307	233,56	267,45
Дания	13,356	74,782	83,356	-0,599	0,168	0,023
Доминика		0,187			262,307	3,154
Доминиканска Република	-0,106	0,020	-0,176	0,110	-0,599	244,343
Египет	0,006	0,167	0,002	0,001		0,037
Екваториална Гвинея		0,003			0,110	
Естония	1,080	16,156	1,098		0,001	1,098
Етиопия				0,001		66,065
Заир				-0,011		2,085
Зимбабве					0,001	0,013
Израел	12,750	40,544	11,750	0,089	-0,011	0,291
Индия	0,594	0,318	0,544	0,021		208,854
Индонезия	-0,058	0,082	-0,068		0,089	
Ирак	0,015	0,046	0,025	-0,274	0,021	26,327
Иран	0,394	0,073	0,594	0,029		16,927
Ирландия	19,746	253,098	39,746	-6,349	-0,274	0,016
Исландия	4,810	25,893	45,810		0,029	0,514
Испания	168,159	178,788	188,159	185,684	186,349	188,400
Италия	71,215	63,357	91,215	163,939		0,030
Йемен				0,026	5,684	43,917
Йордания	1,554	2,107	1,54	0,021	163,939	-0,074
Казахстан	-0,273	0,657	0,293	0,037	0,026	45,240
Кайманови острови	-1,692	52,956	1,692	10,256	0,021	0,015
Камбоджа				0,001	0,037	0,023
Канада	26,745	1,398	1,745	0,025	10,256	3,154
Катар		0,024			0,001	244,343
Кения		0,037			0,025	0,037
Кипър	90,065	105,335	90,065	99,818	98,345	99,378
Киргизстан		0,611		-0,003		1,098
Кирибати				0,003	19,818	66,065
Китай	5,690	0,311	1,690	-0,319	-0,003	2,085
КНДР		0,075		0,000	0,003	0,013
Колумбия		0,023			-0,319	0,291
Конго				-0,001	0,000	208,854
Коста Рика						
Куба		0,200			-0,001	26,327
Кувейт	1,500	0,080	0,500	-0,001		16,927
Латвия	0,692	28,670	1,692	0,365		0,016

Лесото		0,071			-0,001	0,514
Либерия	0,668	0,040	1,668	0,136	0,365	0,400
Либия	0,055	-0,059	0,0055	-0,007		0,030
Ливан	-0,749	2,200	-0,599	-1,194	0,136	43,917
Литва	13,550	13,484	12,550	0,136	-0,007	-0,074
Лихтенщайн	14,585	2,139	14,585	7,646	-1,194	45,240
Мадагаскар				0,029	0,136	0,015
Македония	-0,252	0,733	-0,292	0,248	7,646	0,023
Малайзия		0,025			0,029	3,154
Мали					0,248	244,343
Малта	3,074	6,708	4,074	2,986		0,037
Мароко	0,013		0,033	0,007		
Маршалски острови					2,986	1,098
Мексико	-0,312	0,356	0,352		0,007	0,086
Мозамбик						
Молдова	0,216	-0,037	0,316	0,372		0,013
Монако	0,748	1,067	0,348	0,001		0,291
Монголия				0,008	0,372	0,037
Нигер		0,264			0,001	0,004
Нигерия		-0,147		-0,002	0,008	0,067
Холандия	324,614	678,082	364,614	90,305		
Нидерландски Антили		0,104		7,263	-0,002	-0,003
Никарагуа					90,305	45,240
Ниуе	0,320	-0,293	0,720		7,263	0,015
Нова Зеландия	0,098	0,543	0,078	0,002		0,023
Нова Каледония		1,100				3,154
Норвегия	1,009	19,414	3,009	0,128	0,002	244,343
ОАЕ	-0,002	2,642	0,002	0,159		0,037
Оман		0,003			0,128	0,234
Остров Гърнзи	0,029	6,895	0,0029	0,181	0,159	1,098
Остров Джърси		9,308				66,065
Остров Мавриций		0,033			0,181	2,085
Остров Ман	-34,627	22,718	24,627	0,807		0,013
Острови Кук						0,291
Острови Търкс и Кайкос		0,976		-0,017	0,807	208,854
Пакистан				0,002		
Панама	6,074	19,391	7,074	0,948	-0,017	0,015
Перу					0,002	0,023
Полша	0,519	1,096	1,519	0,300	0,948	1,023
Португалия	2,744	1,532	1,744	0,053	0,123	0,456
Реюнион		-0,062			0,003	0,006
Румъния	23,121	16,379	13,121	-0,061	0,053	0,075
Русия	75,949	79,466	80,949	84,944	85,354	86,345
Салвадор		0,047			-0,061	
Сан Марино	0,371		0,851		-4,944	-3,9295
Саудитска Арабия	0,075	2,128	1,075	-0,001		
САЩ	107,702	115,992	127,702	149,901	153,456	165,757
Сейнт Винсент и Гренадин	2,034	9,298	2,064	0,000	-0,001	-0,004
Сейнт Китс и Невис	-0,002		0,002		0,0001	0,000
Сейшелски острови	1,245	1,638	0,245	0,004	0,000	0,0005
Сингапур	0,071	1,480	0,0071	-0,313	0,234	0,424
Сирия	0,990	0,135	1,990	-0,100	0,004	0,057
Словакия	-0,860	0,630	1,860	0,415	-0,313	0,015
Словения	-2,874	5,690	-3,874	-0,043	-0,100	-0,002
Сомалия				0,000	0,415	0,003

Судан				0,000	-0,043	-0,023
Суринам		0,088			0,000	0,000
Сърбия и Черна гора	-0,110	-2,335	0,110	0,020	0,000	0,000
Тайван		0,051				0,0005
Тайланд	0,041	-0,018	0,061	0,018	0,020	0,424
Танзания	0,001	0,048	0,001			0,057
Токелау		0,020			0,018	0,015
Тринидад и Тобаго		0,044				-0,002
Тувалу						0,001
Тунис	-0,024	0,036	-0,024	0,028		0,005
Туркменистан				0,007		0,724
Турция	50,573	45,240	50,573	60,821	70,028	70,057
Уганда		0,015			0,007	0,015
Узбекистан	-0,001	0,023	-0,001	0,034	-10,821	-10,002
Украйна	1,735	3,154	1,735	0,072		0,424
Унгария	48,948	244,343	248,948	251,109	266,034	269,067
Уругвай		0,037			0,072	0,045
Филипини	0,000		0,000	-0,021	1,109	1,002
Финландия	0,438	1,098	0,438	-0,090		- 0,001
Франция	51,061	66,065	51,061	16,536	20,021	20,005
Хонг Конг	0,317	2,085	0,317	0,047	0,090	0,724
Хондурас		0,013			16,536	20,057
Хърватия	1,336	0,291	1,336	0,036	0,047	0,015
Чехия	279,523	208,854	279,523	232,893	2 45,567	250,002
Чили					0,036	0,424
Швейцария	116,488	26,327	116,488	36,962	2,893	0,057
Швеция	15,155	16,927	15,155	6,331	7,768	8,015
Шри Ланка		0,016		-0,001	36,962	-0,002
ЮАР	-0,297	0,514	-0,297	0,024	6,331	0,001
Южна Корея	5,974	0,400	5,974	-10,229	-0,001	0,005
Ямайка	0,057	0,030	0,057		0,024	0,724
Япония	3,956	43,917	3,956	3,468	10,229	10,057
Некласифицирани	103,4512	90,074	106,461	101,773	100,234	100,015

За периода 1998 г. – 2012 г. водещи позиции в структурата на инвеститорите по страни имат: Великобритания, Австрия, Гърция, Унгария, Чехия, Испания, Германия, , Белгия и Люксембург, САЩ, Кипър и Русия. Най-голям ръст в размера на привлечените чужди инвестиции е отчетен през 2006 и 2007 г. През тези 2 години най-много инвестиции са привлечени от Великобритания (16,6% от общия размер на привлечените чужди инвестиции) или 735,89 млн. евро, Холандия (15,54%) или 678,082 млн.евро и Австрия (10.58%) или 461,55 млн. евро.

3. Преки чуждестранни инвестиции в България, по икономически отрасъл

Таблица 2.3: Приток на преки чуждестранни инвестиции в България, по икономически отрасъл (млн. евро)

По години	1998 г.	1999 г.	2000 г.	2001 г.	2002 г.	2003 г.	2004 г.	2005 г.	2006
Общо	605,1	866,0	2905,6	3342,1	3926,6	5044,6	7420,7	11756,5	17830,4
Добивна промишленост	0,0	-0,3	6,4	5,4	11,3	18,7	17,5	-8,4	-10,6
Други дейности, обслужващи обществото и личността	0,6	-0,7	17,2	5,7	32,0	22,3	7,5	15,1	53,1
Здравеопазване и социални дейности	-0,1	-0,3	0,1	-0,1	0,4	-0,1	0,4	0,4	0,5
Образование	-0,1	-0,3	1,7	4,9	4,7	2,6	0,0	-0,7	0,1
Операции с недвижими имоти, наемодателна дейност и бизнесуслуги	38,0	42,6	146	13,37	67,2	169,1	215,6	598,4	1523,5
Преработваща промишленост	220,9	460,6	551,9	293,8	89,3	523,3	435,7	712,2	804,1
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия, газообразни горива и вода	2,0	-4,9	-15,6	3,1	73,3	7,7	670,8	284,5	247,2
Рибно стопанство	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,7	-0,1	0,3
Селско, ловно и горско стопанство	7,8	2,2	0,0	0,8	1,9	2,4	5,6	8,2	15,4
Строителство	2,9	21,5	29,2	19,6	36,5	5,0	81,7	150,7	466,4
Транспорт, складиране и съобщения	16,8	17,5	20,1	243,3	230,9	153,7	426,5	115,3	-55,4
Търговия, ремонт и техническо обслужване на автомобили и мотоциклети, на лични вещи и стоки за домакинството	127,5	142,2	283,9	130,6	261,9	439,9	496,5	729,9	500,4

Финансово посредничество	168,7	103,0	17,7	137,6	135,7	432,5	236,1	441,2	734,9
Хотели и ресторанти	18,4	22,2	10,7	18,8	8,6	24,8	26,3	40,1	73,6
Некласифицирани	1,8	60,8	34,0	26,6	26,4	48,6	113,0	16,3	10,6

По години	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Общо	25769,7	31658,2	34170,0	35347,3	36777,7	36978,7
Добивна промишленост	61,9	1,7	45,6	35,7	10,0	11,2
Други дейности, обслужващи обществото и личността	68,7	-45,9	-23,0	58,1	90,5	65,3
Здравеопазване и социални дейности	0,4	-10,6	0,8	2,2	4,6	0,8
Образование	1,7	4,9	4,7	2,6	0	-0,6
Операции с недвижими имоти, наемодателна дейност и бизнесуслуги	184,3	-16,0	527,6	2094,1	2597,9	1800,5
Преработваща промишленост	159,6	541,8	-219,8	628,4	1057,9	1078,6
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия, газообразни горива и вода	243,3	229,0	153,6	426,5	108,7	448,4
Рибно стопанство	0	0	0	0	0	2,7
Селско, ловно и горско стопанство	27,8	71,8	59,6	23,5	0	17,4
Строителство	815,1	611,6	278,1	110,2	28,0	32,0
Транспорт, складиране и съобщения	20,1	21,4	22,3	19,5	24,6	22,7
Търговия, ремонт и техническо обслужване на автомобили и мотоциклети, на лични вещи и стоки за домакинството	1313,1	1328,6	402,1	-190,5	178,7	181,23
Финансово посредничество	234,6	202,8	681,2	1679,9	2175,1	827,5
Хотели и ресторанти	59,9	51,7	57,7	99,2	167,6	103,2
Некласифицирани	159,6	1 194,9	88,7 83	146,0	147,2	152,3

За периода 1998г. – 2012 г. най-много са преките чуждестранни инвестиции в отраслите: „Транспорт, складиране и съобщения“, „Финансово посредничество“, „Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия, газообразни горива и вода“, „Финансово посредничество“, следвани от останалите икономически отрасли.

За 2012 г., с най-голям относителен дял в общия размер на преките чуждестранни инвестиции е отрасъл „Транспорт, складиране и съобщения“ (28,12% от общия размер привлечените чужди инвестиции), следван от отрасъл „Финансово посредничество“ (13,43%), следван от отрасли – „Операции с недвижими имоти, наемодателна дейност и бизнесуслуги“ (10,55%), и „Търговия, ремонт и техническо обслужване на автомобили и мотоциклети, на лични вещи и стоки за домакинството (10,23%)“.

Кризата доведе до рязък спад на преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ). Много чуждестранни инвеститори насочиха наличните ресурси обратно към дружествата майки. Присъединяването на държавите членки от Централна и Източна Европа към ЕС улесни достъпа им до ПЧИ благодарение на единния пазар и възприемането на достиженията на правото на ЕС. ПЧИ могат да допринесат за подобряване на ефективността, пренос на иновационни технологии и по-висока производителност в приемащите държави. По този начин в по-слабо развитите държави членки входящите потоци от ПЧИ играят важна роля за създаване на работни места и модернизиране на техните икономики.

3. Нека предположим, че две страни се сблъскват със съвсем различни икономически проблеми. В първата страна е налице продължителен спад на съвкупното производство и заетостта, докато във втората страна се наблюдават сравнително високи темпове на икономически растеж, които обаче се съчетават с неприемливо високи темпове на инфлация. Като имате предвид ситуацията в двете страни, обяснете: а) какви мерки трябва да предприеме правителството в първата страна с цел да стимулира съвкупното производство и да увеличи заетостта. Илюстрирайте ги графично като използвате модела на разходното равновесие. Посочете при какви условия тези мерки ще бъдат ефективни. б) какви действия трябва да предприеме централната банка във втората страна с цел да ограничи инфлацията. Представете графично въздействието на тези мерки върху паричния

пазар и оттам – върху макроикономическото равновесие на съвкупно търсене и съвкупно предлагане.

Фискалната политика е държавна политика за макроикономическо регулиране. Това е икономическата политика, провеждана от правителството чрез разработване на държавния бюджет и контрол върху данъците. Провеждането на съвременна фискална политика е насочено към изменение на съвкупните разходи, съответно на съвкупното търсене. С това се влияе върху равновесното равнище на производството, безработицата и инфлацията. Чрез правителствените разходи се въздейства непосредствено върху обема на съвкупното търсене. Увеличаването на правителствените разходи води до нарастване на съвкупното търсене и оттам нарастване на производството и заетостта. Въвеждането на нови данъци върху дохода оказват влияние върху располагаемия доход. Това се отразява върху разходите за потребление, които намаляват и така се ограничават съвкупното търсене и съвкупното предлагане.

Фискалната политика е един от най-важните лостове за управление на икономиката. Основен фактор за провеждането на макроикономическата политика и за държавно регулиране на икономиката е Централната банка. Тя е банка на държавата. Нейните основни функции са: регулиране на паричното предлагане; тя служи като банкер на държавата; изпълнява ролята на банкер на търговските банки; ръководи функционирането на банковата система. Централната банка е банка на банките и на държавата. Тя отпуска заеми на правителството, купува и продава ценна книжа, обслужва държавния дълг, управлява валутните златните резерви на страната.

а/. Когато икономиката е в тенденция на икономически спад, с намаляване на заетостта и увеличаване на безработицата е на лице криза (рецесия). Развитието или нарастването на безработицата в макроикономиката води до формиране на сериозни икономически загуби. Когато безработицата нарасне това предизвиква недостатъчно пълно, цялостно и неефективно използване на всички други ресурси в макроикономическата система. Когато безработицата се увеличи съвкупното производство намалява, тоест не се използват националните производствени възможности. По-ниското равнище на съвкупното производство оказва влияние и върху равнището на националното потребление. Когато безработицата нарасне, търсенето на най-важния национален ресурс намалява, в резултат се формира обща тенденция към спадане на доходите на населението, а оттук се влошава

жизнения стандарт, влошават се условията за възпроизводството на населението като цяло, тъй като доходите на работниците спомагат не само за личното им възпроизводство, но и за възпроизводството на семействата им.

Когато правителството изменя правителствените разходи и данъците, може да въздейства върху равновесното равнище на съвкупното производство и на заетостта, а също и върху равнището на цените. В това се изразява съдържанието на фискалната политика.

Целта на правителството е при определени конюктурни условия да връща икономиката към нейния оптимум при постоянно равнище на цените, т.е. да не допуска разрастване на безработицата и развитие на инфлация, т.е. фискалната политика е насочена към постигане на икономическа стабилизация.

В държавата, чиято икономика се характеризира със спад на съвкупното производство и заетостта, т.е. на лице е рецесия, е необходимо да се въведе експанзивна фискална политика. Тя има за цел стимулиране на съвкупното производство и заетостта, когато са под потенциалното равнище, чрез увеличаване на правителствените разходи и /или намаляване на данъците.

Данъците и данъчните изменения въздействат косвено върху обема на съвкупното търсене и на съвкупното производство. Въвеждането на нови данъци върху дохода или тяхното изменение оказват влияние върху величината на разполагаемия доход. Това се отразява върху разходите за потребление. Затова ако данъците се увеличават, разходите за потребление намаляват и обратно.

Правителството би могло да стимулира съвкупното производство чрез няколко мерки:

- може да увеличи правителствените разходи, което от своя страна ще повиши нивата на съвкупното търсене, а оттам и до нарастване на производството и заетостта.
- Провеждане на експанзивна фискална политика, характеризираща се с увеличаване на правителствените разходи и намаляване на данъците. При осъществяването на експанзивна парична политика се увеличава предлагането на пари в икономиката.

Следователно експанзивната фискална политика е стимулираща политика и цели увеличаване на производството и намаляване на безработицата. За тази цел се

предприемат следните мерки: увеличаване на държавните разходи; Намаляване на данъците.

б). във втората държава е необходимо да се проведе рестриктивна фискална политика. Рестриктивната (ограничителна, сдържаща) фискална политика се прилага, когато икономиката е в експанзия ,т.е. производството и заетостта се увеличават и има условия за инфлация. Така рестриктивната политика има ограничаващ характер- има за цел да се намали растежа на производството и инфлацията . В рамките на рестриктивната фискална политика се предприема:

- Намаляване на държавните разходи-в резултат на това, съвкупните разходи също намаляват, а съвкупното производство се връща към потенциалното равнище;

- Увеличаване на данъците върху дохода – използването на този инструмент намалява разполагаемия доход и разходите за потребление и също предизвиква свиване или охлаждане на икономиката.

В резултат от рестриктивната фискална политика се създават условия за финансов излишък.

От страна на централната банка е необходимо да се проведе парична рестриктивна политика. Функциите на рестриктивната парична политика се изразяват в ограничаване (съкращаване) на паричното предлагане и стесняване на кредитната активност на търговските банки. В резултат лихвеният процент се увеличава, инвестиционната активност намалява, а опасността от инфлация се ограничава.

Използвана литература:

1. “ Макроикономика” – Екатерина Сотирова
2. “ Макроикономика” – М. Кънев